

ΗΜΕΡΙΔΑ: ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΜΑΝΘΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ (key speaker)

Μία συνοπτική ιστορία για τον άνθρωπο που κατάφερε να διαφέρει από το είδος του (Ζωικό Βασίλειο - Animalia) και για τις εικόνες που κατόρθωσε να δημιουργήσει.

Οι εποχές αλλαγών απαιτούν μία έμφαση στις λεπτομέρειες και κυρίως μια γενναία και καθαρή σύγκριση στο σύνολο των πραγμάτων. Με αυτή τη μεθοδολογία θα προσπαθήσω να διευκρινίσω ή να αποδείξω ότι οι τελευταίες ανθρώπινες δημιουργίες αποτελούν στοιχεία μιας συνεχούς ροής η οποία δεν είναι μεγαλύτερη ή σημαντικότερη από αυτές που έγιναν σε άλλες εποχές. Σίγουρα οι σημερινές μηχανές είναι εργαλεία σχεδόν αυτόματου πολιτισμού και ως εκ τούτου απαιτείται από τον άνθρωπο μια διαφορετική διαχείριση των πολλών δυνάμεων που έχουν. Χωρίς αμφιβολία ο άνθρωπος είναι ικανός να κατανοήσει αυτούς τους μηχανισμούς, εάν αποφασίσει να αναβαθμίσει τον τρόπο σκέψης του, όμως δεν είναι καθόλου σαφές προς πια κατεύθυνση θα τους αξιοποιήσει;

Η τέχνη ως ο καθρέφτης της κοινωνίας μπορεί να δώσει μια καθαρή εικόνα αυτής της κατάστασης. Από την διαφήμιση που ο ίδιος ο Estman έγραψε το 1889 για τα πρώτες του φωτογραφικές μηχανές “Εσύ πατάς το κουμπί εμείς κάνουμε τα υπόλοιπα» μέχρι το 2021 που εμφανίσθηκε το DALL-E, το σύστημα AI που μπορεί να δημιουργήσει ρεαλιστικές ή καλλιτεχνικές εικόνες από μια περιγραφή σε φυσική γλώσσα, υπάρχουν πολλά ενδιαφέροντα παραδείγματα που αξίζουν την προσοχή μας.

Δρ Μάνθος Σαντοριναίος, Ψηφιακός Καλλιτέχνης και ερευνητής, Διευθυντής του FournosLab καθηγητής της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας (2000 – 22). Από τους πρωτοπόρους του ψηφιακού πολιτισμού, δραστηριοποιήθηκε στην προώθηση της Τέχνης και της τεχνολογίας, έχοντας ιδρύσει το Τμήμα Τέχνης και Τεχνολογίας στο Κέντρο Ιλεάνα Τούντα (1987), το Κέντρο Ψηφιακού Πολιτισμού Φούρνος (1991) και το Φεστιβάλ Mediaterra (1998). Τα έργα του ανήκουν στους τομείς της βίντεο τέχνης, των διαδραστικών εγκαταστάσεων, έργων στο διαδίκτυο και εικονικής πραγματικότητας. Είναι συγγραφέας των βιβλίων «De la civilization du papier à la civilization du numérique» (Από τον Πολιτισμό του χαρτιού στον ψηφιακό Πολιτισμό), «Gaming Realities» (Επιμέλεια), «τεχνίτη ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ» και πολλών επιστημονικών άρθρων. Το 2013 τιμήθηκε από τη Γαλλική Δημοκρατία με το παράσημο της Τάξης του Ακαδημαϊκού Φοίνικα.

JOANNA ZYLINSKA

Η Φωτογραφία στη Μηχανή Αντίληψης στο Μέλλον

Σήμερα δεν φωτογραφίζουμε μόνο συνεχώς, αλλά επίσης φωτογραφιζόμαστε από μηχανές διαφόρων διαστάσεων και κλίμακας. Όλες αυτές οι εικόνες τροφοδοτούν βάσεις μηχανικής μάθησης, οι οποίες χρησιμοποιούνται στη συνέχεια για τη δημιουργία νέων εικόνων. Στην ομιλία της, η Τζόανα Ζυλίνσκα θα αναλύσει τον μετασχηματισμό της φωτογραφίας μέσω του υπολογιστή, αλλά και τον μετασχηματισμό της ανθρώπινης αντίληψης από αλγοριθμικίνητες εικόνες, από CGI έως AI. Καταλήγοντας αναφέρει ότι ζούμε τώρα σε αυτό που αυτή ονομάζει "μηχανή αντίληψης".

Περιγράφοντας ένα τεχνικό σύμπαν εικόνων και των υποδομών τους, θα αναφερθεί επίσης σε μια κοινωνιοπολιτική κατάσταση που προκύπτει από τον αυτοματισμό της όρασης και της εικόνας. Ο βασικός στόχος της ομιλίας της Ζυλίνσκα θα είναι να εξετάσει το μέλλον της φωτογραφίας, καθώς και το πλανητικό μας μέλλον, το οποίο, όπως θα υποστηρίξει, είναι καθαυτό φωτογραφικό. Η ομιλία θα περιλαμβάνει επίσης μια αναφορά σε έργα από την καλλιτεχνική πρακτική της.

Η **Joanna Zylinska** είναι καλλιτέχνις, συγγραφέας και καθηγήτρια Φιλοσοφίας των Μέσων + Critical Digital Practice στο King's College London. Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων, όπως *AI Art: Machine Visions and Warped Dreams* (Open Humanities Press, 2020, open access) και *Nonhuman Photography* (MIT Press, 2017). Υπέρμαχος της «ριζοσπαστικής ανοιχτής πρόσβασης», είναι συντάκτρια της σειράς βιβλίων *MEDIA : ART : WRITE : NOW* για τον Open Humanities Press. Η καλλιτεχνική της πρακτική περιλαμβάνει πειραματισμούς με διαφορετικά είδη μέσων που βασίζονται στην εικόνα. Αυτή τη στιγμή ερευνά την αντίληψη και τη γνώση ως οριακές ζώνες μεταξύ ανθρώπινης και μηχανικής νοημοσύνης. Το τελευταίο της βιβλίο, *The Perception Machine: Our Photographic Future Between the Eye and AI*, κυκλοφόρησε από το MIT Press τον Νοέμβριο του 2023 (διαθέσιμο και με ανοιχτή πρόσβαση).

JULIAN STALLABRASS

Ένα ακόμη συνηθισμένο Déjà vu επεισόδιο

Η εργασία αυτή εξετάζει τη σχέση μεταξύ της απεικόνισης με τεχνητή νοημοσύνη, ιδίως της προσομοίωσης της φωτογραφικής όψης, με την εντροπία (με την έννοια της επιστήμης της πληροφορίας) και τη δράση της καπιταλιστικής κουλτούρας στην κατασκευή πολλών ελαφρώς διαφορετικών εκδόσεων παρόμοιων προϊόντων. Πιο συγκεκριμένα, ως τεχνολογία που προβλέπει τι είναι πιθανότερο να συνοδεύει ένα δεδομένο στοιχείο σε μια εικόνα ή μια δεδομένη λέξη σε μια πρόταση, παράγει εικόνες που μοιάζουν περισσότερο με φωτογραφίες από ό,τι οι περισσότερες φωτογραφίες οι ίδιες. Το παιχνίδι του τυχαίου αποδυναμώνεται ή απορρίπτεται και σφετερίζεται από την κυριαρχία του κλισέ. Η προσομοίωση της φωτογραφίας δρόμου, που είναι τόσο εξαρτημένη με το τυχαίο, παράγει τα πιο δραματικά αποτελέσματα.

Δεδομένου ότι η τεχνολογία βρίσκεται στα σπάργανα, τα παράξενα και αλλόκοτα τεχνουργήματα αφθονούν, υπονομεύοντας το αποτέλεσμα, καθώς το οικείο έρχεται σε διαλεκτική με τις αποτυχίες των αλγορίθμων. Παρ' όλα αυτά, σε αντίθεση με το σημαίνον και από ορισμένες απόψεις προφητικό όραμα του Vilém Flusser για μια παγκοσμίως δικτυωμένη εντροπική κουλτούρα με τη βοήθεια της Τεχνητής Νοημοσύνης, υποστηρίζεται εδώ ότι η δράση των εικόνων που δημιουργούνται από την Τεχνητή Νοημοσύνη είναι να ενισχύσει τη φθορά της εντροπίας, παράγοντας μια κουλτούρα στην οποία το déjà vu, ένας απαραίτητος ρύπος στην εθιστική ροή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, έχει γίνει ενδημικό φαινόμενο.

Ο **Julian Stallabrax** είναι συγγραφέας, φωτογράφος, επιμελητής και λέκτορας. Ανάμεσα στα βιβλία του περιλαμβάνονται: το *Killing for Show: Photography, War and the Media in Vietnam and Iraq*, 2020. *A Very Short Introduction to Contemporary Art*, ενημερωμένη έκδοση, 2020. *Internet Art: The Online Clash Between Culture and Commerce*, 2003; *Paris Pictured*, 2002; και *High Art Lite: British Art in the 1990s*, Verso, Λονδίνο 1999. Έχει επιμεληθεί την κύρια έκθεση για τη Θεσσαλονίκη *PhotoBiennale*, 2023-24 *The Spectre of the People*. Την έκθεση *Art and Money Online* για την Tate Britain το 2001. Την έκθεση *Memory of Fire: Images of War and the War of Images* για την Μπιενάλε Φωτογραφίας του Μπράιτον του 2008 και *Failing Leviathan: Magnum Photographers and Civil War* στο National Civil War Centre, Newark το 2015. Έχει κάνει διαδικτυακά τηλεοπτικά προγράμματα σχετικά με πτυχές της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης για το Tariq Ali TV στη σειρά «Rear Window».

ΔΟΥΚΑΣ ΚΑΠΑΝΤΑΗΣ

Αριστοτελική ψυχολογία: ανθρώπινη ψυχή με άλλα υλικά;

Ο Αριστοτέλης στο σύγγραμμα Μετά τα Φυσικά παρουσιάζει έναν ορισμό της ψυχής στον οποίο αναφέρεται και η ύλη (Μετά τα Φυσικά, Ζ11, 1037a21-30). Οι σχολιαστές διχάζονται αν η «ύλη» αφορά τα συγκεκριμένα στοιχεία που αποτελούν τον άνθρωπο (νεύρα, ιστός κτλ.) ή οποιαδήποτε άλλα θα μπορούσαν να εκτελέσουν τις ίδιες λειτουργίες. Αν ισχύει το δεύτερο, τότε νόηση έχει το οτιδήποτε μπορεί να συμπεριφέρεται αναλόγως, όχι μόνον ο άνθρωπος.

Ο **Δούκας Καπάνταης** είναι Διευθυντής Ερευνών στο Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών (ΚΕΕΦ). Είναι διδάκτωρ Ιστορίας της Φιλοσοφίας (Σορβόνη 2000) και Φιλοσοφικής Λογικής (Βέρνη 2007). Έχει διδάξει Λογική και Μεταφυσική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, και έχει διατελέσει Επισκέπτης Καθηγητής/Ερευνητής στα Πανεπιστήμια Κύπρου, Οξφόρδης και Βιέννης. Το 2004 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Νεφέλη η ποιητική συλλογή Αγοράκια Κοριτσάκια. Επίσης από τις εκδόσεις Νεφέλη κυκλοφόρησε το μυθιστόρημά του Η Αυτοκράτειρα, 2012.

ΗΡΑΚΛΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Σχοινοβατώντας ανάμεσα στο πραγματικό και το φανταστικό

(Εικαστική παραγωγή Συνθετικών Εικόνων μέσω Τεχνητής Νοημοσύνης)

Παρουσιάζονται δημιουργικές προσεγγίσεις πάνω στην καλλιτεχνική έρευνα που εστιάζει στην δημιουργία φωτορεαλιστικών εικόνων και σχεδιοκίνησης ή εμπύχωσης μέσω Τεχνητής Νοημοσύνης. Εξετάζεται η προσπάθεια αναζήτησης μιας νέας εικαστικής γλώσσας, μιας νέας εικονοποιίας, που προκύπτει από την χρήση των παραπάνω εικόνων ως διαλογικό στοιχείο σε μια ευρύτερη μέθοδο καλλιτεχνικής σύνθεσης και ελεύθερου πειραματισμού πάνω σε υβριδικές μορφές τέχνης, όπως τα Ζωντανά Οπτικά και η μουσική οπτικοποίηση, αλλά και “παραδοσιακές” μορφές τέχνης, όπως τα κόμικς.

Ο **Ηρακλής Παπαϊωάννου** εργάζεται ως επιμελητής του MOMus - Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης και οργανωτικό στέλεχος του διεθνούς φεστιβάλ φωτογραφίας Thessaloniki Photobiennale. Έχει δημοσιεύσει μεγάλο αριθμό κειμένων για τη φωτογραφία και επιμεληθεί μεγάλο αριθμό φωτογραφικών εκδόσεων και εκθέσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΜΕΝΕΤΖΗΣ

Πάθη των εικόνων

Η εφεύρεση της φωτογραφικής μηχανής. Η διαφορά εφεύρεσης και ανακάλυψης.

Η γένεση της φωτογραφίας μέσα από το πνεύμα των Νεότερων Χρόνων. Arthur Schopenhauer.

Συνείδηση και εσωτερικότητα, σκοτεινός θάλαμος. Walter Benjamin: λατρευτική αξία της παλιάς φωτογραφίας, αύρα.

20ος αιώνας, Ludwig Wittgenstein και Martin Heidegger. Ψηφιακή εικόνα και εκθεσιακή αξία.

Ο ναρκισσιστικός χαρακτήρας της φωτοεικαστικής παραγωγής και η κατάλυση της κοινότητας.

Ο **Κωστας Γεμενετζης** γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε Ιατρική στη Θεσσαλονίκη, Φιλοσοφία και Ψυχολογία στην Γερμανία. Εκπαιδεύτηκε στην Ψυχιατρική και στην Ψυχανάλυση (σχολή "Ανάλυση του Dasein") στην Ελβετία.

Ασκεί θεραπευτική και εκπαιδευτική δραστηριότητα στη Θεσσαλονίκη και στο διαδίκτυο με παράλληλο συγγραφικό έργο σε βιβλία και στην ιστοσελίδα του.

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Μεταβαίνοντας στον ψηφιακό κόσμο: Νόημα και όρια

Με αφορμή την τέχνη της φωτογραφίας και την ολοένα μεγαλύτερη παραγωγή εικόνων μέσω αλγορίθμων εις βάρος της ανθρώπινης δημιουργικότητας αναδύονται μια σειρά από ερωτήματα τα οποία αφορούν την ευρύτερη επικράτηση του ψηφιακού έναντι του υλικού . Ο άνθρωπος αναδύεται ως σύμμειξη βιολογικού και ψυχικού εν μέσω περιβάλλοντος κόσμου. Τι γίνεται όμως όταν το βιολογικό άρα και το ψυχικό υποχωρεί μέσα σε μια θάλασσα data; Είναι αυτή μία θάλασσα ψευδαισθητικής αθανασίας και παντοδυναμίας; Ο άλλος πλέον δεν είναι η κόλαση ούτε ο παράδεισος. Τα όρια καταρρέουν. Η αβεβαιότητα , το μυστήριο , το αίνιγμα , η «συναισθηματική θύελλα» από τη συνάντηση με τον άλλον εξανεμίζονται. Τι θα προκύψει από την μη επίγνωση του θανάτου, από την απώλεια συνειδητοποίησης της «τραγικότητας της ύπαρξης μας»; Εισερχόμαστε στην επικράτεια της απορίας, της δισδιάστατης ζωής, της απίσχνασης του «ονειρεύεσθαι». . Άρα και της έλλειψης ψυχοποίησης, νοήματος; Η ματαιώση πηγή σκέψης έγραφε ο Βίον. Σε έναν ψηφιακό κόσμο όπου όλα μοιάζουν δυνατά το νόημα μοιάζει να ωχριά , να αποσταθεροποιείται. Ανοιγόμαστε μήπως σε ένα άλλο είδος σχέσεων με

επικράτηση της εικόνας , με ένα είδος ψηφιακού ψευδούς εαυτού; Θα είναι η αγάπη διαμορφωτής κι εγγυητής της επερχόμενης κατάστασης; Όσο ερωτεύονται οι άνθρωποι χαμόγελα θανάτου.

Ο **Παπαδόπουλος Ιωάννης** γεννήθηκε το 1972 στη Θεσσαλονίκη όπου και μεγάλωσε. Σπούδασε Βιολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, όπως επίσης και Ιατρική στο ίδιο Πανεπιστήμιο. Είναι ψυχίατρος ψυχοθεραπευτής και μέλος της Βορειοελλαδικής Ψυχαναλυτικής Εταιρείας. Είναι ιδρυτικό μέλος της φωτογραφικής ομάδας f14-Κοινόν φωτογράφων. Είναι book review co-editor στο περιοδικό European Journal of Psychotherapy and Counselling (EJPC). Έχει συμμετάσχει με κείμενά του σε πλήθος συνεδρίων κι εκδηλώσεων. Αγαπάει την ψυχανάλυση και την τέχνη.

INGO DUNNEBIER

Ο φωτογράφος και η 'νέα πραγματικότητα'

Θα μιλήσω για την εμπειρία μου δουλεύοντας με προγράμματα της τεχνητής νοημοσύνης και τον τρόπο πως αντιμετωπίζω ως φωτογράφος-καλλιτέχνης αυτήν τη «νέα πραγματικότητα» που επίκειται και που ήδη βιώνουμε. Αναφέρομαι σε καλλιτεχνικές πρακτικές γενικότερα, στις μορφές έκφρασης με ορισμένες αναφορές στην ιστορία της τέχνης, ιδιαίτερα της φωτογραφίας, στην επικοινωνιολογία καθώς και στην αντιμετώπιση της καινοτομίας και την εύλογη ανασφάλεια που μας διακατέχει.

Ο **Ingo Dunnebie**r γεννήθηκε στην Ιένα και μεγάλωσε στο Κάσσελ της Γερμανίας. Σπούδασε φωτογραφία και οπτικοακουστικά μέσα στο Πανεπιστήμιο Εφαρμοσμένων Επιστημών της Κολωνίας. Μετά τις σπουδές του, το 1987 μεταφέρεται στη Θεσσαλονίκη. Στη δουλειά του εφαρμόζει διαφόρων ειδών φωτογραφικές διαδικασίες, παράγοντας θεματικές αυτοτελείς σειρές. Για περισσότερα από είκοσι χρόνια έχει διδάξει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε δημόσιο φορέα καθώς και σε ιδιωτικούς σε συνεργασία με Βρετανικά πανεπιστήμια. Από το 1994 έχει πραγματοποιήσει ατομικές εκθέσεις και συμμετείχε σε πλήθος ομαδικών εκθέσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έργα του βρίσκονται σε μουσεία και ιδιωτικές συλλογές. Παράλληλα εργάζεται ως φωτογράφος στον τομέα της ψηφιοποίησης αντικειμένων τέχνης και πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΓΙΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

A.I. made me do it: η καλλιτεχνική διαδικασία στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης

Από τη στιγμή που τα μαζικά εργαλεία παραγωγής εικόνας με τεχνητή νοημοσύνη μπήκαν στη ζωή μας, ξεκίνησε μια μεγάλη συζήτηση για την καλλιτεχνική διαδικασία, τα όρια της και τον ορισμό του «δημιουργού» μέσα σε αυτό το νέο δημιουργικό περιβάλλον. Παρόλες τις δυσσιώνες επισημάνσεις, αρκετοί καλλιτέχνες πειραματίστηκαν με τις πλατφόρμες τεχνητής νοημοσύνης και κατάφεραν ήδη να ενσωματώσουν το νέο αυτό μέσο στο έργο τους και να το προσαρμόσουν στο δικό τους προσωπικό ύφος και τις ιδιαίτερες εικαστικές τους αναζητήσεις. Χρησιμοποιώντας εργαλεία A.I., είναι εύκολο σήμερα κάποιος -όχι μόνο οι καλλιτέχνες, αλλά οποιοσδήποτε χρήστης μιας πλατφόρμας A.I.- να δημιουργήσει τη δική του εικονογραφία «από το μηδέν» και σε «χρόνο μηδέν». Είναι όμως τόσο εύκολο να δημιουργήσει κανείς ένα έργο αισθητικών, εννοιολογικών και καλλιτεχνικών αξιώσεων με τη χρήση A.I. -τουλάχιστον στο εξελικτικό στάδιο που βρίσκονται οι πλατφόρμες παραγωγής τεχνητής νοημοσύνης σήμερα; Ποιος είναι ο ρόλος του καλλιτέχνη σε αυτή τη νέα παραγωγική διαδικασία; Με αφορμή τους δικούς μου προσωπικούς πειραματισμούς με τις πρώτες πλατφόρμες A.I. (Dall-e 2, Midjourney και Stable Difussion), που με οδήγησαν στη χρήση του μέσου για την παραγωγή ιδιότυπων βίντεο-animation τον τελευταίο χρόνο, θα παρουσιάσω την (ανορθόδοξη) διαδικασία που ακολούθησα για να δημιουργήσω το έργο βίντεο "A.I. made me do it: Ophelia", που βραβεύτηκε πριν μερικούς μήνες ως «Καλύτερο έργο με τεχνητή νοημοσύνη» στο Dérapage 23, στην ταινιοθήκη Cinémathèque Québécoise στο Μόντρεαλ.

Η **Γιούλα Παπαδοπούλου** γεννήθηκε το 1974. Σπούδασε Ζωγραφική στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθήνας (ΑΣΚΤ) και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στις Ψηφιακές Μορφές Τέχνης (ΑΣΚΤ). Τα τελευταία χρόνια εκπονεί διδακτορική διατριβή με θέμα τη βιντεοτέχνη στην Ελλάδα (Πολυτεχνείο Κρήτης). Το εικαστικό της έργο εστιάζει στη βιντεοτέχνη. Έχει παρουσιάσει τη δουλειά της σε πολλές εκθέσεις στην Ελλάδα και διεθνώς. Είναι καλλιτεχνική διευθύντρια του Video Art Festival Μηδέν στην Καλαμάτα (που υλοποιείται από το 2005) και έχει επιμεληθεί προβολές και εκθέσεις βιντεοτέχνης ως προσκεκλημένη επιμελήτρια σε πολλές διοργανώσεις και μουσεία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Videonale-Βόννη, The New Museum of Networked Art-Κολωνία, Torrance Art Museum-Λος Άντζελες, Madatac-Μουσείο Reina Sofia, Μαδρίτη, [.BOX] Project Space & Visualcontainer –Μιλάνο, κ.α). Είναι μέλος ΕΕΠ στη Σχολή Καλών Τεχνών του ΑΠΘ, στην κατεύθυνση Νέων Μέσων του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών. Το 2023

πήρε το βραβείο στην κατηγορία «Καλύτερο έργο με τεχνητή νοημοσύνη» στο Dégarage 23 στο Μόντρεαλ.

ΘΩΜΑΣ ΒΑΛΙΑΝΑΤΟΣ

Η τεχνική εικόνα και το μαύρο κουτί

Η φωτογραφία ως τεχνική εικόνα που παράγεται από μια συσκευή, υπήρξε πάντοτε εξαρτημένη ως μέσο από την τεχνολογία και τις εξελίξεις της. Ο Villem Flusser είχε έγκαιρα ζητήσει να αποκωδικοποιηθεί η ίδια η τεχνολογία της συσκευής για να φωτιστεί καλύτερα το νόημα της εικόνας που αυτή παράγει. Η σύγχρονη τεχνολογία παραγωγής εικόνων μέσω εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης επαναφέρει τη συζήτηση με αρκετά οξύ τρόπο, γεννώντας καίρια ερωτήματα σχετικά με τη συνθήκη δημιουργίας και υποδοχής της εικόνας. Η εισήγηση θα επιχειρήσει να θέσει τέτοια ερωτήματα ακολουθώντας την ιστορική τροχιά του μέσου μέσα από τα νεωτερικά και τα μετανεωτερικά μονοπάτια.

Ο **Θωμάς Βαλιανάτος** γεννήθηκε στην Αθήνα και φοίτησε στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, με πτυχίο Β.Α. στη Ζωγραφική και μεταπτυχιακό στις ψηφιακές τέχνες. Από το 2010 διδάσκει ως Λέκτορας στο Τμήμα Ήχου & Εικαστικών Τεχνών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Τα έργα του, με τη μορφή πρωτότυπης τέχνης κόμικς, ζωντανής ηλεκτρονικής μουσικής και βίντεο αλλά και ζωντανών οπτικοακουστικών παραστάσεων, έχουν εκτεθεί σε εθνικό και διεθνές επίπεδο σε διάφορα διεθνή φεστιβάλ και εκθέσεις τέχνης.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

AI bias: προβάλλοντας τις κοινωνικές προκαταλήψεις του χθες στις εικόνες του αύριο.

Οι αλγόριθμοι Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) εκπαιδεύονται σε μεγάλα σύνολα δεδομένων, μαθαίνοντας -μεταξύ άλλων- να παίρνουν αποφάσεις και να παράγουν νέο περιεχόμενο. Τα δεδομένα αυτά συχνά δεν είναι επαρκώς συμπεριληπτικά, με κάποιες δημογραφικές ομάδες να υπερ-εκπροσωπούνται και άλλες να υπο-εκπροσωπούνται. Ως αποτέλεσμα, οι αλγόριθμοι 'μαθαίνουν' να κάνουν φυλετικές ή έμφυλες διακρίσεις και να αναπαράγουν στερεότυπα.

Σήμερα που τα εργαλεία παραγωγικής TN (generative AI) γίνονται διαθέσιμα στο ευρύ κοινό, ένα

μεγάλο μέρος νέου περιεχομένου παράγεται από αλγόριθμους. Για παράδειγμα, κείμενα παράγονται διαρκώς από μεγάλα γλωσσικά μοντέλα, ενώ ένας μεγάλος όγκος εικόνων δημιουργούνται από μοντέλα text-to-image, που παράγουν εικόνες από κειμενικές περιγραφές.

Με αφετηρία έναν φανταστικό διάλογο ανάμεσα σε ένα chatbot με το όνομα EVE και έναν χρήστη του διαδικτύου, θα διερευνήσουμε τα παραπάνω ζητήματα, εστιάζοντας στους τρόπους που τα φυλετικά και έμφυλα στερεότυπα αναπαράγονται μέσα από τις εικόνες που δημιουργούνται από αλγόριθμους τεχνητής νοημοσύνης.

Η **Κατερίνα Αντωνοπούλου** είναι καλλιτέχνης των ψηφιακών τεχνών και ερευνήτρια. Από το 2019 διδάσκει στο τμήμα Ψηφιακών Τεχνών και Κινηματογράφου του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η καλλιτεχνική και ερευνητική της δουλειά εστιάζει σε μορφές κριτικής, κοινωνικά εμπλεκόμενης, και ακτιβιστικής τέχνης, διερευνώντας τις σύνθετες αλληλεπιδράσεις της τέχνης και της τεχνολογίας τόσο με την κοινωνία όσο και με το φυσικό περιβάλλον. Έχει διδακτορικό δίπλωμα στην ψηφιακή τέχνη από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, μεταπτυχιακό στις ψηφιακές τέχνες από το Πανεπιστήμιο Pompeu Fabra της Βαρκελώνης και δίπλωμα μηχανικού υπολογιστών από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. <https://reqpez.net/>

ΤΑΣΟΣ ΛΥΜΠΕΡΑΚΗΣ

Τεχνητή Δημιουργία και Οπτικοακουστικό Περιεχόμενο

Οι προκλήσεις που προκύπτουν από την ευρεία διάδοση των εφαρμογών και των εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης, κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους, κινητοποιούν και προβληματίζουν τους δημιουργούς στο χώρο της εικόνας και του βίντεο. Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις έχουν αποτέλεσμα από τη μία την ολοένα και ευκολότερη πρόσβαση σε φιλικές για τον χρήστη εφαρμογές, και από την άλλη μεγαλύτερη εμβέλεια και αποτελεσματικότητα του παραγόμενου περιεχομένου. Αποτελούν δε τον άξονα οπού αναπτύσσεται το ταχύτατα και δυναμικά εξελισσόμενο σύγχρονο τοπίο.

Είναι χρήσιμη μια συνοπτική χαρτογράφηση των τεχνολογιών της Τεχνητής Νοημοσύνης με έμφαση στην εικόνα και το οπτικοακουστικό περιεχόμενο. Απώτερος σκοπός είναι η απομυθοποίηση, σε κάποιο βαθμό, της υπάρχουσας τεχνολογίας. Μέσω της κατανόησης βασικών όρων και εννοιών προτείνεται μια αξιολόγηση της πρακτικής χρήσης αυτών των τεχνολογιών, βάσει εμπειριών από τον δημιουργικό και τον ακαδημαϊκό χώρο -- δίχως να

παραμελούνται τα θέματα των πνευματικών δικαιωμάτων και της νομοθεσίας.

Το σύνολο του προβληματισμού ενός δημιουργού οπτικοακουστικού περιεχομένου αναφορικά με την Τεχνητή Νοημοσύνη εντάσσεται φυσικά σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κοινωνικών αλλά και πολιτικοοικονομικών μετασχηματισμών που συνδιαλέγονται διαχρονικά με τις εξελίξεις στο χώρο των ψηφιακών μέσων, των κοινωνικών δικτύων αλλά και των παραδοσιακών μέσων επικοινωνίας και διέπονται από μια ευρύτερη και ουσιωδέστερη φιλοσοφική προσέγγιση...

Ο **Τάσος Λυμπεράκης** γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Έχει εργασθεί ως σκηνοθέτης, σεναριογράφος, ηθοποιός και τεχνικός φωτισμού στο χώρο του θεάτρου, του βίντεο και των ψηφιακών μέσων. Έργα του έχουν διακριθεί σε σημαντικά φεστιβάλ και εκθέσεις. Έχει διδάξει και είναι συγγραφέας εκπαιδευτικού υλικού σε μεταπτυχιακά προγράμματα του ΕΑΠ και του ΤΕΙ Αθήνας, με αντικείμενο την Θεωρία της Οπτικής Επικοινωνίας των Νέων Μέσων, το Βίντεο και το Ψηφιακό Χρώμα. Είναι Λέκτορας του Τμήματος Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Είναι κάτοχος Bachelor of Arts από τη Σχολή Δημοσιογραφίας, Επικοινωνίας και Τεχνών της Σκηνής του Πανεπιστημίου Marquette στις ΗΠΑ και Diplome d' Etudes Approfondies (DEA) στην Κοινωνιολογία της Επικοινωνίας και της Πληροφορίας από το Πανεπιστήμιο Παρίσι 7/Jussieu. Το 2003 εκδόθηκε η συλλογή διηγημάτων του Το νήμα που δεν κόβεται.

ΣΑΜΣΩΝ ΡΑΚΑΣ

Make Love Not AI

Πόσο απέχει ο τουρίστας από τον στρατιώτη; Ποια η διαφορά του κρουαζιερόπλοιου από το αεροπλανοφόρο; Την απάντηση κρύβει ο ενδιάμεσος κρίκος: ο φωτογραφικός φακός.

Ο **Σαμσών Ρακάς** γεννήθηκε το 1981 στον Πειραιά και μεγάλωσε στη Σαλαμίνα. Αποφοίτησε από το Τμήμα Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Είναι ποιητής με αυτόνομη δράση, κατά την οποία επιχειρεί να προτείνει έκκεντρης αισθητικής δρώμενα μέσα στην πόλη, που στόχο έχουν αφενός τη ρευστοποίηση των καλλιτεχνικών ειδών και αφετέρου την ανάδυση μιας καινοφανούς αισθητικής εμπειρίας. Για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων ίδρυσε το 2018 το Ρομαντικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

ΜΑΡΙΑ-ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΕΝΑΝΙΔΟΥ

Capturing the Future. Φωτογραφία στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης

Σήμερα στη βιομηχανία απεικόνισης, ο όρος «φωτο γραφία» μετασχηματίζεται, καθώς η μέθοδος παραγωγής της υπερβαίνει την καθαρή γραφή με φως. Πλέον ο συμπεριλαμβανόμενος αλγοριθμικός υπολογισμός και οι πρακτικές που εισάγονται, έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν κάτι που μοιάζει με φωτογραφία στον ανθρώπινο παρατηρητή, αλλά που όμως αποτελεί εννοιολογικό συμπύκνωμα απεικόνισης πολλών επικαλυπτόμενων παραμετροποιημένων χαρακτηριστικών. Οι μηχανικά παραγόμενες εικόνες, προκαλούν μία μετατόπιση που ερμηνεύεται ως σύγχυση του πραγματικού με το εικονικό, με όρους αποπροσανατολισμού και απώλειας.

Το «μεταφωτογραφικό» μέσο σήμερα, διαμορφώνει όλο και περισσότερο την εικόνα για τον εαυτό μας, την κοινωνία και την πολιτική μας, λειτουργεί ως ενεργός παράγοντας στη διαμόρφωση τόσο του «εμείς» όσο και του «κόσμου». Μπορεί η τρέχουσα στιγμή της «υπαρξιακής φωτογραφικής αστάθειας» να χρησιμεύσει ως άνοιγμα προς κάτι νέο; Μπορεί το φωτογραφικό μέσο όπως το ξέρουμε και όπως ίσως δεν το ξέρουμε ακόμα, να μας προσφέρει έναν νέο τρόπο να απεικονίσουμε και να κατανοήσουμε αυτό το άνοιγμα; Προς ποια κατεύθυνση του φωτογραφικού αύριο οδηγεί; Μπορούμε να κινητοποιήσουμε τη φωτογραφία ώστε να καταστεί συναρμογή των αγωνιών μας, επιτρέποντας έναν διαφορετικό τρόπο αποτύπωσης της αντίληψης, της γνώσης και της αυτογνωσίας, για να έρθουμε πιο κοντά στην αλήθεια μας, σ' αυτό που ο Δημήτρης Λεοντζάκος, στο έργο του «Ιωνάς, Ωδή σιωπηρή προς το αφόρητο»,(2023) αναφέρει ως «φλέβα καθαρού μέλλοντος»;

Η **Μαρία-Βασιλική Κενανίδου** είναι Ιστορικός και Κριτικός Τέχνης, μέλος της Ένωσης Κριτικών Τέχνης ΑΙCΑ ΕΛΛΑΣ και Ανεξάρτητη Επιμελήτρια Εκθέσεων Σύγχρονης Τέχνης. Υπεύθυνη παραγωγής και καλλιτεχνική διευθύντρια του ετήσιου Φεστιβάλ Εικαστικών Τεχνών “Πεδίο Δράσης Κόδρα” για πολλά χρόνια. Έχει συγγράψει μεγάλο αριθμό κειμένων και υπήρξε επιμελήτρια πολλών εκθέσεων Σύγχρονης Τέχνης που έλαβαν χώρα σε ιδρύματα/φορείς μουσεία και γκαλερί, (Μπιενάλε Μεσογείου, Μπιενάλε Βενετίας, Θεσσαλονίκης, PhB, Art Thessaloniki.κα) Υπήρξε μέλος συντακτικών ομάδων πολιτιστικών περιοδικών όπου συμμετείχε με κριτικές και παρουσιάσεις εκθέσεων και συνεντεύξεις από σημαντικούς Έλληνες και ξένους καλλιτέχνες και curators, Συμμετοχές και ανακοινώσεις, σε σεμινάρια συνέδρια και Προγράμματα σε Ελλάδα και εξωτερικό. Πεδίο ενδιαφέροντός της ο κοινός τόπος ποίησης τέχνης και ψυχανάλυσης.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΡΟΣΟΣ

“GaUNs* + A.I. Τέχνη και Τεχνολογίες Τεχνητής Νοημοσύνης». *GANs Generative Adversarial Networks”
Εκατό χρόνια και λίγο παραπάνω, μετά την έλευση του Ready Made, με την οποία κατέρρευσε κάθε έννοια και ορισμός της κυρίαρχης ιδεολογίας στην τέχνη, βρισκόμαστε σήμερα αντιμέτωποι με ένα νέο δεδομένο: “Η μηχανή ως καλλιτέχνης δημιουργός.”

Ο **Γιώργος Δρόσος** είναι Εικαστικός καλλιτέχνης. Ειδικεύεται στα Νέα Μέσα, την εικόνα και τον ήχο. Ο πυρήνας της δουλειάς του είναι η συσχέτιση της κίνησης με το χώρο και το χρόνο. Έχει 5 ατομικές και έχει πάρει μέρος σε πλήθος ομαδικών εκθέσεων. Έχει δημιουργήσει εκπαιδευτικές εφαρμογές και έχει υποστηρίξει ψηφιακά δύο Μουσεία, το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης και το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Διδάσκει στο Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο εργαστήριο «Νέα Μέσα Εικαστικών Τεχνών».

ΚΑΡΚΑΤΣΕΛΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Εισαγωγή στη θεματική της παραγωγής του ΦΚΘ για τον κοινό τόπο φωτογραφίας και νέων τεχνολογιών

Η αγωνία του Φωτογραφικού Κέντρου Θεσσαλονίκης για τις εξελίξεις στο μέσον ήταν και είναι μεγάλη. Αρχίσαμε από την κατάργηση της διδασκαλίας εμφάνισης φιλμ και εκτύπωσης Α/Μ φωτογραφιών υπέρ της ψηφιακής και της διδασκαλίας των υπολογιστών.

Περάσαμε πρώτοι στην Ελλάδα με εκτύπωση/έκθεση σε χαρτιά fine art με μελάνια πιγμέντου κτλ. Στο ίδιο πλαίσιο η αγωνία μας και η έρευνα για τον επηρεασμό της φωτογραφίας από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πχ οριζόντιο προφίλ, ταχύτητα θέασης, κοντράστ οθόνης κινητού, κάθετη λήψη στο τικ-τοκ κτλ. Πριν τρία χρόνια αρχίσαμε τη συζήτηση για τη διαμόρφωση της φωτογραφίας από εξωγενείς παράγοντες, αλλά στο δρόμο μας πρόλαβε η Τεχνητή Νοημοσύνη και σιγά-σιγά επικεντρωθήκαμε σε αυτήν, με αποτέλεσμα αυτήν εδώ την έκθεση και ημερίδα.

Καρκατσέλης Βασίλης

Εικαστικός. Ζει και δραστηριοποιείται στη Θεσσαλονίκη. Έχει παρουσιάσει τη φωτογραφική, χαρακτηριστική και ζωγραφική δουλειά του σε πολλές ατομικές και ομαδικές εκθέσεις, ενώ διοργάνωσε σειρά πολυμορφικών δράσεων. Διετέλεσε Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του

Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης και Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Φωτογραφικού Κέντρου Θεσσαλονίκης. Εξέδωσε 14 βιβλία και αρθρογραφεί υποβάλλοντας ερωτήματα. Κατά το παρελθόν εξέδωσε 24 τεύχη του περιοδικού ΦΥΛΛΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΡΑΦΗ ΜΕ ΦΩΣ. Μέλος διάφορων δραστήριων καλλιτεχνικών ομάδων, εργάζεται για τη διάδραση των τεχνών. Τον απασχολεί τόσο η παραδοσιακή αντίληψη για τη φωτογραφία, όσο και το ταξίδι της πέραν των ορίων.